HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Narva Linnavalitsuse kultuuriosakond 26.05.2026 nr 9.5-2.2/25-26/30/14

Narva Lasteaia Põngerjas haldusjärelevalve õiendi kinnitamine

Vabariigi Valitsuse seaduse § 75[1] lõike 1, § 75[2] lõigete 1 ja 4, alushariduseaduse § 48 lõike 2 ning haridus- ja teadusministri 11.09.2025 käskkirja nr 215 „Volituse andmine riikliku ja haldusjärelevalve teostamiseks, tegevuslubade andmiseks ning huvihariduse õppekavade registreerimiseks Eesti hariduse infosüsteemis“ punkti 4 alusel.

1. Kinnitan Narva Lasteaia Põngerjas haldusjärelevalve õiendi (lisatud).

2. Lasteaia pidajal Narva Linnavalitsuse kultuuriosakonnal esitada õiendis tehtud ettekirjutuste täitmise kohta Haridus- ja Teadusministeeriumile kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmist tõendavate dokumentidega viie tööpäeva jooksul peale ettekirjutuse tähtaega.

3. Kui lasteaia pidaja ei täida ettekirjutust hoiatuses märgitud tähtaja jooksul, siis võib järelevalveorgan rakendada sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 9600 eurot.

4. Käesolevat korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse Tartu Halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Katrin Ohakas
järelevalveosakonna nõunik

Koopia: Narva Lasteaed Põngerjas

735 4068
katrin.ohakas@hm.ee

Lisa
KINNITATUD
Haridus- ja Teadusministeeriumi järelevalveosakonna nõuniku korraldusega
„Narva Lasteaia Põngerjas haldusjärelevalve õiendi kinnitamine“

NARVA LASTEAIA PÕNGERJAS HALDUSJÄRELEVALVE ÕIEND

SISSEJUHATUS

1. Narva Lasteaed Põngerjas (edaspidi *lasteaed*) on Narva Linnavalitsuse kultuuriosakonna (edaspidi *pidaja*) hallatav lasteaed aadressidel Gerassimovi tn 18a, A. Puškini tn 13a ja Kangelaste prospekt 21, 20308 Narva linn, Ida-Virumaa.

2. Haldusjärelevalvet teostati Haridus- ja Teadusministeeriumi (edaspidi *HTM*) järelevalveosakonna nõuniku 9.02.2026 korralduse nr 9.5-2.2/25-26/30/1 „Haldusjärelevalve algatamine Narva Lasteaias Põngerjas“ alusel.

3. Järelevalves oli vaatluse all, kuidas lasteaias on korraldatud õppe- ja kasvatustegevus ning kuidas see võimaldab lastel jätkata õpinguid eestikeelses koolis; missuguseid metoodikaid ja õppematerjale kasutatakse õpetamisel; kas õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kvalifikatsioon, sh eesti keele oskuse tase vastab nõuetele; kas õpetajad on läbinud teises keeles õpetamise või metoodikakoolitusi; kas lasteaias hinnatakse õppe kvaliteeti ja tulemuslikkust ning kavandatakse sellest lähtudes arendustegevusi.

4. Järelevalvet õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise üle teostasid HTMi järelevalveosakonna nõunikud Katrin Ohakas ja Kaidi Maask.

5. Järelevalve algas 13.04.2026.

6. Järelevalves vesteldi lasteaia direktori, õppejuhi ja tugispetsialistidega ning pidaja, õpetajate, abiõpetajate ja hoolekogu esindajatega, tutvuti lasteaia õppekeskkonna ja dokumentatsiooniga ning vaadeldi õppe- ja kasvatustegevusi, võrreldi lasteaia dokumentatsioonis kajastatud andmeid tegeliku olukorra ja Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi *EHIS*) tehtud sissekannetega.

KOKKUVÕTE

Narva Lasteaed Põngerjas on Narva linnas tegutsev munitsipaallasteaed, mis võimaldab koolieast noorematele lastele alushariduse omandamist. Lasteaias oli järelevalve ajal 13 rühma, kus oli 193 last ning 44 õppe- ja kasvatusala töötajat.

Lasteaial on arengukava aastateks 2026–2028. Arengukava järgi on lasteaia prioriteetseteks töösuundadeks robootika rakendamine õppe- ja kasvatustegevusse, Rohelise Kooli ja „Kiusamisest vabaks“ programmides osalemine. Eestikeelsele õppele üleminekut ja eestikeelse õppe kvaliteediga seonduvat arengukava prioriteetsete suundade hulgas ei ole, aga õppe- ja kasvatusprotsessi valdkonna üheks eesmärgiks on tõsta eesti keele õppe ja eesti õppekeelele ülemineku kvaliteeti ning valdkonna tegevuskavas on välja toodud selleks vastavad tegevused.

Lasteaial on eestikeelsele õppele ülemineku kava perioodiks 2024–2027. Kava hõlmab kolme õppeaastat: 2024/2025, 2025/2026 ja 2026/2027. Tegevuskava täitmise analüüsid on koostatud 2024/2025. ja 2025/2026. õppeaasta kohta. 2025/2026. õppeaasta analüüsis on antud peamine

hinnang eestikeelsele õppele ülemineku teisele aastale: suurenenud on metoodiline kindlus, rutiinid on välja kujunenud, lastel suurem valmisolek keelt kasutada. Peamiste väljakutsetena on märgitud keelekeskkonna piiratus, lapsed kasutavad sõnu, mitte lauseid, aktiivne kõne areneb aeglasemalt kui arusaamine, metoodilise materjali nappus (keele ja kõne õppemängud, sõimerühma metoodika). Kolmandaks üleminekuaastaks on määratletud strateegilised arengusuunad: süsteemne materjalipank vanuserühmade kaupa, regulaarne info vanematele, väiksemad rühmad või abiõpetaja tugi, praktilised koolitused, keele ja liikumise lõimimise metoodika arendamine.
Ühe arenguvõimalusena on mitme õppeaasta analüüsis märgitud, et keelekeskkond väljaspool lasteaeda on piiratud ning vajalik oleks laiem eestikeelne keskkond linnas. Lasteaias püütakse keelekeskkonda laiendada erinevate õppekäikude kaudu (regulaarsed raamatukogu külastused, muuseumitunnid) ja käesoleval õppeaastal korraldab iga rühm ühe muinasjutu lavastuse.

Lasteaias koostatakse erinevate tegevuskavade täitmise kohta aruandeid ja kokkuvõtteid. Aruanded on kirjeldavad, esitatakse tehtud tegevused. Erinevatel aastatel tehtud kokkuvõtted on erinevas vormis, järjepidevalt ei ole välja toodud tugevusi ja parendusvõimalusi, mistõttu on nende alusel raske saada ühtset pilti erinevate aastate sisehindamise tulemustest.

Õppetegevused toimuvad lasteaias eesti keeles. Eestikeelse õppe korraldust ja kvaliteeti seiratakse rühma õppetundide vaatluste ja õpetajate ning lapsevanemate küsitluste kaudu. Õppe- ja kasvatusala töötajate professionaalseks arenguks soodustatakse osalemist koolitustel (lõimitud aine- ja keeleõppe (edaspidi *LAK-õppe*) koolitus), kord aastas toimuvad arenguvestlused töötajatega, kolleege kutsutakse vaatama avatud tunde, kord kvartalis toimub metoodiline kohtumine. Lasteaias on kasutatud Eesti Keele Instituudi keelenõustajate nõustamist kord aastas. Koostööd tehakse ka HTMi strateegilise nõustajaga.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise ning läbiviimise aluseks on õppekava, mida muudeti õppeaasta algul alushariduse riikliku õppekava (edaspidi *AHRÕK*) alusel. Lasteaia õppekavas on esitatud AHRÕKis nõutud korrad ja põhimõtted. Ülevaatamist vajavad laste eeldatavad üldoskused ja valdkondade arengutulemused, mis praegu on esitatud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava järgi. Lasteaia õppekavas ei ole esitatud õppekava juurde kuuluvaid lisasid, mis peaksid määratlema erinevate plaanide ja lapse arengu hindamise kaartide vormid. Vastavad vormid on esitatud e-keskkonnas ELIIS.

Lasteaias oli laste arv lasteaia- ja hoiurühmades kooskõlas alusharidusseaduses (edaspidi *AHS*) sätestatuga. Rühmades töötab üks õpetaja ja kaks abiõpetajat, vaid ühes rühmas kaks õpetajat ja abiõpetaja. Rühmas töötavatel abiõpetajatel on erinevad tööülesanded ja ka erinev nädala töötundide arv. Ühel abiõpetajal on suurem roll õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel, viies läbi kahel päeval iseseisvalt rühma õppetööd.

Järelevalve alguses oli rühmade päevakavades ettenähtust pikem puhkeaeg. Järelevalves koostati lasteaia päevakava, mis on kooskõlas lasteaia päevakavale esitatud nõuetega.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuste dokumenteerimine oli nõuetekohane.

Lasteaias töötas väikese koormusega logopeed ja kolm logopeedi abi. Eripedagoogi ülesandeid täitis direktor muude tööülesannete kõrval ja lastega töötas eripedagoogi abi. Positiivsena saab märkida, et lasteaias on püütud leida lahendust lastele vajalike teenuste rakendamiseks olukorras, kus puuduvad kvalifikatsiooniga spetsialistid, kuid sellist korraldust, kus eestikeelse õppega lasteaias töötavad nõuetekohase keeleoskuseta spetsialistid, ei ole võimalik pikemalt rakendada. Logopeedi ja eripedagoogi teenuseid ei saa lugeda tagatuks.
Vajadust nähakse ka psühholoogi teenuse järele. Lasteaias on hulk hariduslike erivajadustega lapsi, kelle puhul võib olla vajadus psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenuse järele.

Lasteaias vastab kvalifikatsioon nõuetele 44-st õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajast 30-l (68%) ja kvalifikatsiooninõuetele vastavate töötajate arv nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtudes ei ole piisav õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmiseks ning lapse eeldatavate üldoskuste ja arengutulemuste saavutamiseks. 26 abiõpetajast on kvalifikatsioonita 13 (50%), nende keeleoskus ei vasta keeletasemele B2. 13 rühmaõpetajast oli nõuetekohane kvalifikatsioon 12-l.

Perioodil 2021–2026 on pikemaajalistel (rohkem kui 20 tundi) eesti keele õpetamisega seotud koolitustel osalenud kümme rühmaõpetajat ja neli abiõpetajat. Pikemaajalised koolitused on nt keelekümbluse ABC, eesti keele teise keelena õpetamine lasteaias, LAK-õppe põhimõtted lasteaiaõpetajale, eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas, eesti keele õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas. Suur osa eesti keele õpetamisega seotud koolitustest on toimunud vahemikus 2024–2026. Järgmine LAK-õppe koolitus õpetajatele algab aprillis.

OLUKORRA KIRJELDUS

1. Lasteaia arengu planeerimine

1.1. Arengukava

Seaduse[1] kohaselt koostab direktor koostöös töötajate, lasteaia pidaja ja hoolekoguga lasteaia järjepideva arengu tagamiseks lasteaia arengukava. Lasteaia arengukava tehakse vähemalt kolmeks aastaks ja koostamisel arvestatakse sisehindamise tulemustes esile toodud tugevustega ja parendusvaldkondadega ning riskianalüüsi tulemustega. Arengukava kinnitamine toimub lasteaia pidaja sätestatud korras[2].

Lasteaia arengukava aastateks 2026–2028 on kinnitanud pidaja[3] sätestatud korras[4].

Arengukavas on esitatud, et arengukava koostamisel on sisendina kasutatud lasteaia sisehindamise (2020–2023) kokkuvõtet, arvestades aruandest tulenevaid parendustegevusi[5]. Arengukava periood algas 2026, seega sisendiks kasutatud sisehindamise perioodi ja arengukava perioodi vahele jäi kaks aastat, mille kohta tehtud sisehindamise tulemuste kasutamist arengukava koostamisel ei ole märgitud.

Vestlusel selgitas direktor, et eelmine arengukava oli koostatud perioodiks 2021–2026. Kuna 2024 ühendati lasteaed Põngerjaga lasteaed Muinasjutt, siis hakati koostama uut arengukava. Sisehindamise aruanne tehakse iga kolme aasta kohta. Järjepidevalt hinnatakse lasteaia tegevust iga õppeaasta järel ja koostatakse aruanne õppeaasta kohta.

Pidaja esindaja selgitas, et lasteaiad teevad sisehindamist iga õppeaasta kohta ja kolme aasta kohta tehakse koondaruanne.

Juhime tähelepanu, et arengukavaeelsesse perioodi jäi eestikeelsele õppele üleminek ja esimesed kogemused eestikeelse õppega, mille kohta tehtud sisehindamine oleks väga oluline sisend uue arengukava koostamisel. Kui sisehindamise aruande koostamise perioodiks on kolm aastat, siis enne uue arengukava koostamist oleks asjakohane teha sisehindamise kokkuvõte ja koostada aruanne.

Arengukavas on lasteaia eripärana esitatud laste loogilise mõtlemise arendamine male kaudu. Selleks nähakse ette male huviring vanemate rühmade lastele ja koolieelikutele regulaarsete maleõppetundidena.

Vestlustel kinnitasid lapsevanemate, õpetajate ja juhtkonna esindajad, et malering vanemate

[1] AHS, § 19 lg 1.
[2] AHS, § 19 lg 3.
[3] Narva Linnavalitsuse kultuuriosakonna juhataja 16.03.2026 käskkiri nr 9.1-2/2876 „Narva Lasteaia Põngerjas arengukava kinnitamine“.
[4] Narva Linnavolikogu 21.01.2021. a määrus nr 2 „Narva linna arengudokumentide menetlemise kord“, § 17 lg 4.
[5] Narva Lasteaia Põngerjas arengukava 2026–2028, lk 3.

rühmade lastele toimub ning tegevus seal on eestikeelne.

Veel esitab arengukava lasteaia eripärana, et robootika õpetamist laiendatakse kõikidesse lasteaiarühmadesse.
Järelevalves toimunud õppetegevuste vaatlusel ja juhtkonna, õpetajate ja abiõpetajate esindajate vestlusel leidis kinnitust, et robootika on käesoleval õppeaastal kõikide lasteaiarühmade õppetegevuse osa.
Õppejuhi sõnul oli robootika ka juba eelmisel õppeaastal tegevuskavas, kuid mitte veel kõigis rühmades. Kaks aastat tagasi, kui liituti lasteaiaga Muinasjutt, on robootikaõppe arendamine olnud üks prioriteet. Käesoleval perioodil rakendatakse robootika õpetamist süsteemselt kõikides rühmades, arvestades laste arengutaset.

Arengukava järgi on lasteaia prioriteetseteks töösuundadeks Roheline Kool, robootika ja programm „Kiusamisest vabaks“. Eestikeelsele õppele üleminekut ja eestikeelse õppe kvaliteediga seonduvat ei ole prioriteetsete suundade hulgas.
Direktor selgitas, et eestikeelsele õppele üleminek ei ole eraldi prioriteedina välja toodud, kuna seda on käsitletud läbiva põhimõttena kogu lasteaia tegevuses ning on integreeritud kõikidesse valdkondadesse, sh õppe- ja kasvatustegevusse, personali arendamisse ja koostöösse lapsevanematega.

Arengukava ei määratle arengukava perioodiks üht või mõnda üldeesmärki. Eesmärgid on esitatud eraldi viies valdkonnas: juhtimises, personalijuhtimises, ressursside juhtimises, koostöös huvigruppidega ning õppe- ja kasvatusprotsessis. Iga valdkonna eesmärgid on üldised ning ei moodusta koos tervikut, mis osutaks, milline on muutus, milleni jõudmist peetakse arengukava perioodil kõige olulisemaks.
Nt personalijuhtimise valdkonnas on esitatud täiendkoolituste tegevuskava, mis määratleb täiendkoolituste põhisuunad 2026–2028, kuid selles pole eestikeelse õppe metoodika ja eestikeelse õppe kvaliteediga seotud ühtki täiendkoolituse teemat. Esitatud täiendkoolituste teemad on laiad ja hõlmavad kõikvõimalikke suundi: nt projektõppe metoodika rakendamine, meeskonna- ja koostöö, hariduslike erivajadustega laste (edaspidi *HEV-laste*) õppe- ja kasvatustegevus, õppekava arendus, õuesõppe võimaluste laiendamine.
Direktor selgitas, et koolitusvajadused täpsustatakse õppeaasta tegevuskavas. Paljud koolitused tulevad ka õppeaasta keskel.

Arengukava õppe- ja kasvatusprotsessi valdkonna üheks eesmärgiks on tõsta eesti keele õppe ja eesti õppekeelele ülemineku kvaliteeti. Valdkonna tegevuskavas on prioriteetsete tegevustena esitatud tegevused, mis toetavad eesti keele õpet ja selle kvaliteeti. Teiste arengukava valdkondade tegevuste seos õppe- ja kasvatusprotsessi tegevustega on vähene. Arengukavas on kirjeldatud ka tegevusi, mis tulenevad lasteaia igapäevasest toimimisest.

Selgitame, et arengukavas on otstarbekas määratleda kuni kolm lastest lähtuvat põhieesmärki. Põhieesmärkide täitmist toetavad valdkondade eesmärgid, st iga valdkonna tegevus viib ellu üldeesmärkides sätestatut ega ole omaette eesmärgistatud. Veel tasub tähelepanu pöörata eesmärkide sõnastamisele. Praegu on eesmärgid sõnastatud ülesannetena või üldiste põhimõtetena, nt tugevdada koostööd perede ning kogukonna partneritega; kujundada professionaalne ja motiveeritud kollektiiv, kus väärtustatakse enesereflektsiooni, toetatakse uuenduslikkust ning rakendatakse kaasaegseid digitehnoloogiaid õppe- ja kasvatustegevuses. Eesmärk peaks olema sõnastatud soovitud tulemusena, olema selge, mõõdetav, arengukava perioodi jooksul täidetav ja lähtuma sisehindamisel välja selgitatud tugevustest ning parendusvaldkondadest.

Lasteaia arengukava on seaduse[6] kohaselt avaldatud lasteaia veebilehel.

1.2. Sisehindamine

Sisehindamine on pidev protsess, mille eesmärk on tagada laste arengut toetavad tingimused ja lasteaia järjepidev areng. Eesmärgist lähtuvalt analüüsitakse sisehindamisel õppe- ja kasvatustegevust ja juhtimist ning hinnatakse nende tulemuslikkust. Sisehindamise läbiviimise korra kehtestab lasteaia direktor, kuulates ära eelnevalt hoolekogu arvamuse.[7]

Direktor on lasteaia sisehindamise korra kehtestanud[8]. Sisehindamise kord kehtestati ajal, mil kehtiva seaduse alusel hoolekogul ei olnud ülesannet avaldada arvamust lasteaia sisehindamise korrale. Sellekohane nõue on esitatud AHSis[9].
Korras on välja toodud, milliseid infoallikaid (nt EHIS, lasteaia statistika, küsitluste tulemused) ja meetodeid (nt õppekava analüüs, küsitluste tulemuste analüüs) kasutatakse.
Korra järgi määratakse sisehindamisega seotud tegevused lasteaia aasta tegevuskavas. Sisehindamise läbiviimise tegevuskava punktis on esitatud, et sisehindamise rakendamine toimub vastavalt tegevuskavale.
Lasteaia 2025/2026. õppeaasta tegevuskavas on tegevused sisehindamise seire ning sisekontrolli kohta. Sisekontrolli tegevused on nt järgmised: ülevaade pedagoogilisest protsessist „eestikeelsele õppele üleminek“, meeskonna- ja koostöö rühmas, päevakava täitmine.
Vestlusel selgitas direktor, et ülevaade pedagoogilisest protsessist hõlmab seireid, igakuiseid rühmade tegevuste vaatlusi, ELIISi täitmise vaatlust ja kontrolli. Rühmas vaadatakse, mida teeb abiõpetaja, mida õpetaja ja kuidas toetavad abiõpetajad õpetajaid, kuidas toimib koostöö rühmas.

Lasteaia sisehindamise korras ei ole määratletud, millal, millise regulaarsusega sisehindamise aruanne koostatakse ja kuidas toimub sisehindamine pideva protsessina.
Direktor selgitas, et igal õppeaastal tehakse sisehindamist õppeaasta tegevuskava alusel ja kolme aasta kohta koostatakse sisehindamise aruanne.

Lasteaia sisehindamise kord on üldsõnaline. Ei ole selge, mismoodi tegelikult sisehindamine toimub, kuidas tagatakse, et sisehindamine oleks pidev protsess ja millised on selles protsessis töötajate ülesanded.

Järelevalves esitas lasteaed mitmeid aruandeid, kus on kogutud erinevaid andmeid õppetegevuse ja juhtimise kohta.
Lasteaias on koostatud aruanded: 2023/2024. ja 2024/2025. õppeaasta tegevuskava ning eestikeelsele õppele ülemineku perioodi analüüs 2023/2024. ja 2024/2025. õppeaasta kohta.
Aruanded on kirjeldavad, esitatakse tehtud tegevused (nt tegevused personaliga, lastega, lapsevanematega). Vaid 2023/2024. õppeaasta tegevuskava aruandes on välja toodud tugevused ja parendusvõimalused ja tehtud kokkuvõte.
Õppe- ja kasvatustegevuse ning juhtimise tulemuslikkust ei ole analüüsitud. Erinevatel aastatel tehtud kokkuvõtted on erinevas vormis, mistõttu on nende alusel raske saada ühtset pilti erinevate aastate sisehindamise tulemustest.

Vestlusel osalenud õpetajad ja hoolekogu liikmed kinnitasid, et lasteaias tehtud sisehindamise tegevuste tulemusi on tutvustatud õpetajatele ja hoolekogus.

1.3. Ettepanekud direktorile

[6] AHS, § 19 lg 4.
[7] AHS, § 19 lg 2.
[8] Direktori 23.02.2024 käskkiri nr 28.1-2/122 „Narva Lasteaed Põngerja sisehindamise korra kehtestamine“.
[9] AHS, § 26 lg 5 p 4.

1.3.1. Määratleda arengukavas arengukava perioodiks üks kuni kolm põhieesmärki, millest lähtudes leida konkreetsed eesmärgid valdkondadele.
1.3.2. Täiendada sisehindamise korda, määratledes sisehindamine kui pidev protsess ja sisehindamise korraldamine asutuses.
1.3.3. Tagada sisehindamise korra eelnõu esitamine hoolekogule ja hoolekogu arvamuse andmine enne sisehindamise korra kehtestamist.
1.3.4. Hinnata sisehindamisel õppe- ja kasvatustegevuse ning juhtimise tulemuslikkust, selgitades välja tugevused ja parendusvaldkonnad.

2. Õppekava ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

2.1. Õppekava

Õppekava on lasteaia õppe- ja kasvatustöö alusdokument.
Iga lasteaed peab olema koostanud lasteaia õppekava lähtuvalt riiklikust õppekavast[10].
Seadus sätestab[11], et alushariduse omandamise toetamiseks koostatakse lasteaias õppekava, mis vastab alushariduse riiklikule õppekavale. Õppekava koostab direktor koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega ning kuulab ära hoolekogu arvamuse ja direktor kinnitab õppekava.[12]
Direktor esitas lasteaia õppekava, mis on kinnitatud direktori käskkirjaga[13] ning kooskõlastatud hoolekogus[14].
Käskkirjas puudub viide, et käskkirja juurde kuulub lisana kinnitatud õppekava. Käskkiri esitati digitaalselt allkirjastatuna ning õppekava esitati käskkirjast eraldi. Õigusselguse huvides peab kinnitamise käskkirja juurde lisama kinnitatava dokumendi. Haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) kohaselt peab haldusakt olema selge ja üheselt mõistetav[15].

Käskkiri sõnastab, et kinnitada lasteaia õppekava uuendamine. Selline sõnastus on eksitav. Hoolekogu protokoll märgib, et kooskõlastatakse lasteaia õppekava uus redaktsioon.
Järelevalves selgus, et kinnitati lasteaia uus õppekava.
Vestlusel selgitasid juhtkonna liikmed, et lasteaia õppekavas tehti muudatusi seoses riikliku õppekava muutmisega. Muudeti rühmade moodustamise põhimõtteid ja suurust, õppeaasta planeerimist, lapse arengu hindamist.
Õppejuhi sõnul tehti õppekavas muudatusi ka eelmisel õppeaastal, kui täiendati robootika valdkonda ja lapse arengu hindamise süsteemi. Õppejuhi sõnul tulenes nende täienduste tegemise vajadus sisehindamisest.

Õppekava sisukord esitab, et õppekava juurde kuuluvad lisad: lisa 1-rühma päevakava, lisa 2-rühmaõpetaja ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse kuuplaan, lisa 3-õppe- ja kasvatustegevuse aastaplaan ja analüüs õppeaasta kohta, lisa 4-lapse kohanemisleht, lisa 5-lapse IAJK, lisa 6-lapse koolivalmiduse kaart, lisa 7-kõnearengu kaart, lisa 8-lapse arengu eripedagoogiline kaart.
Nimetatud lisasid õppekavas ei ole, need on esitatud ELIISis. ELIISis olid kõik õppekava lisadena nimetatud kavade ja kaartide vormid.
Selgitame, et lasteaia õppekava juurde kuuluvad lisad tuleb esitada õppekavas. Õppekava peab kinnitama tervikdokumendina. Antud juhul ei ole kinnitatud õppekava lisasid.

Lasteaia õppekavas on esitatud AHRÕKis[16] nõutud korrad ja põhimõtted. Laste eeldatavad üldoskused ja arengutulemused valdkonniti on esitatud vanuseti, nagu nägi ette varem kehtinud

[10] Haridus- ja teadusministri 07.08.2025. a määrus nr 33 „Alushariduse riiklik õppekava“, § 2 lg 1.
[11] AHS, § 7 lg 4.
[12] AHS, § 7 lg 5.
[13] Direktori 10.09.2025 käskkiri nr 28.1-2/507.
[14] Hoolekogu 09.09.2025 e-koosoleku protokoll nr 4.
[15] HMS, § 55 lg 1.
[16] AHRÕK, § 2 lg 3.

koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (edaspidi *KELS*)[17]. Juhime tähelepanu, et KELSiga võrreldes on praeguses AHRÕKis tehtud mõningaid muudatusi, nt üldoskuste nimetustes. Seega on vajalik laste eeldatavad üldoskused ja valdkondade arengutulemused lähtuvalt AHRÕKist üle vaadata.

2.2. Rühmade moodustamine ja töökorraldus

Seaduse[18] kohaselt moodustab lasteaia direktor iga lapse vajadusi ja heaolu arvestades lasteaiarühmad. Rühmade moodustamise alused on sätestatud seaduses[19]. Laste piirarv lasteaiarühmas on 20[20]. Lasteaias, kus on lastehoiurühm, võib direktor moodustada liitrühma, milles on lastehoiu pooleteise- kuni kolmeaastased ja lasteaia kolme- kuni seitsmeaastased lapsed. Liitrühmas võib olla kuni 18 last.[21] AHSi[22] kohaselt võib lastehoiurühmas olla kuni 15 last.

Lasteaias oli laste arv lasteaiarühmades ja hoiurühmas kooskõlas AHSis sätestatuga.

Lasteaias on moodustatud 13 rühma: kaks liitrühma (lapsed vanuses 2–7 a), kolm erirühma tõhustatud toega lastele (lapsed vanuses 3–7 a), üks lastehoiurühm (lapsed vanuses 1–3 a) ja seitse lasteaiarühma.

Laste arv lasteaias kokku oli EHISe[23] andmetel järelevalve alguses 193 last. Laste arvud rühmades olid järgmised: Jänku 18, Kellukesed 12, Kiil 13, Kukeke 12, Kuuseke 15, Liblikas 17, Maasikas 16, Mesilased 18, Oravad 12, Pihlakas 18, Seeneke 16, Vaarikas 11 ja Varblased 15.

ELIISi[24] andmetel oli laste üldarv sama, kuid laste arv rühmades oli EHISe andmetega erinev järgmistes rühmades: Jänku 16, Kellukesed 13, Kuuseke 16, Liblikas 18, Maasikas 15, Oravad 11, Pihlakas 17, Varblased 17.

Pidaja esindaja selgitas, et ta kannab lapsed e-keskkonda Arno siis, kui laps faktiliselt tuleb lasteaeda. Arnost kantakse andmed üle EHISesse. ELIISi kantakse laps siis, kui ta tegelikult lasteaeda tuleb. Pidaja on palunud lasteaedadel kontrollida ELIISi, EHISe ja Arno andmete vastavust iga kuu 5. kuupäevaks.

Järelevalves vaatas lasteaed laste andmed EHISes üle ja tegi vajalikud parandused.

Seaduses[25] on määratletud, et igas lasteaiarühmas peab töötama vähemalt üks täistööajaga õpetaja ning kogu rühma tööaja jooksul on tagatud õpetaja või abiõpetaja kuni kümne lapse kohta. Liitrühmas peab olema vähemalt üks täistööajaga õpetaja ning kogu rühma tööaja jooksul peab olema tagatud õpetaja, abiõpetaja või lapsehoidja kuni üheksa lapse kohta.

Järelevalve ajal[26] oli lasteaias 14 rühmaõpetajat, 1 muusika- ja 1 liikumisõpetaja, abiõpetajaid oli 26.

Ühes lasteaiarühmas töötas kaks õpetajat ja abiõpetaja, ülejäänud rühmades üks õpetaja ja kaks abiõpetajat.

Seaduse[27] kohaselt viivad lasteaias õppe- ja kasvatustegevusi läbi õpetajad ja abiõpetajad. Õpetajal on õppe- ja kasvatustegevuses juhtiv ning abiõpetajal õpetajat abistav roll.

---

[17] Vabariigi Valitsuse 29.05.2008. a määrus nr 87 „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“.
[18] AHS, § 10 lg 1.
[19] AHS, § 10.
[20] AHS, § 10 lg 2.
[21] AHS, § 10 lg 3.
[22] AHS, § 34.
[23] EHIS, 13.04.2026.
[24] ELIIS, 13.04.2026.
[25] AHS, § 11 lg 1.
[26] EHIS, 26.03.2026.
[27] AHS, § 28 lg 1.

Järelevalves selgus, et osadel päevadel juhivad hommikupoolikul toimuvat õppe- ja kasvatustegevust abiõpetajad ning rühmas töötavatel abiõpetajatel (esimene ja teine abiõpetaja) on erinevad tööülesanded ja erineva pikkusega tööaeg.
Rühmaõpetajad viivad rühmas õppetööd läbi esmaspäeva, kolmapäeva ja reede hommikupoolikul ja teisipäeva ning neljapäeva õhtupoolikul. Esimesed abiõpetajad tulevad tööle esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kella 11ks, teisipäeval ja neljapäeval kella 7st ja viivad läbi õppetööd nendel hommikupoolikutel.
Direktor selgitas, et esimesel abiõpetajal on keeleoskustase B2 ning ta viib koos õpetajaga läbi õppe- ja kasvatustööd. Paljud esimesed abiõpetajad on endised keelekümblusrühma õpetajad. Teisel abiõpetajal on madalam keeleoskustase ning tema ülesanne on koristada ruume, katta lauda, pesta nõusid jms ning ta aitab võimalusel õpetajat või abiõpetajat ka õppe- ja kasvatustöös.
Esimene abiõpetaja ja õpetaja töötavad nädalas 35 tundi, teine abiõpetaja 40 tundi.
Pidaja esindaja selgitas, et abiõpetajatel on erinevad tööülesanded ja erinev tööaeg, samuti on nende töötasu erinev. Erinevuse põhjuseks on asjaolu, kas abiõpetajal on nõuetekohane keeleoskustase ja seega ka nõuetekohane kvalifikatsioon või ei.

Vestlustel selgitasid rühma- ja abiõpetajad, et teisipäeva ja neljapäeva hommikupoolikul, kui rühmas töötab esimene abiõpetaja, toimuvad kunsti-, robootika-, muusika- ja liikumistegevused. Abiõpetajad viivad iseseisvalt läbi kunsti- ja robootikategevusi.
Abiõpetajad kinnitasid vestlusel, et nad on läbinud kunsti metoodika ja robootika täiendkoolitusi ning on nende tegevuste läbiviimiseks ette valmistatud. Abiõpetajatel on vajalik eestikeelne sõnavara olemas ning nad on läbinud ümberõppe eesti keeles õpetamise metoodikas. Paljudel abiõpetajatel on pikaaegne kogemus õpetajana ning täiendatakse eesti keele oskust.

Rühmade tegevuste vaatlusele järgnenud tagasisidevestlusel ja vestlusel õpetajate ning abiõpetajatega selgus, et mitmes rühmas planeerib abiõpetaja iseseisvalt enda läbiviidavaid õppetegevusi. Õpetaja planeerib enda tegevused ning abiõpetaja omad. Lasteaias koostavad õpetajad õppe- ja kasvatustegevuse planeerimiseks kuuplaanid, mis lähtuvad õpitavast teemast ja on üldised. Nädalaplaane lasteaias ei tehta. Seega peaks rühma õpetaja, kellel on õppe- ja kasvatustegevuses juhtiv roll, koos abiõpetajaga, kes iseseisvalt viib õppe- ja kasvatustegevust läbi kahel hommikupoolikul, nädala teemast lähtudes täpsemalt planeerima kõikide valdkondade tegevused, et õppeprotsess oleks tervik ning tegevused lõimitud. Tasuks mõelda, kas õpetajate töökorraldus, kus nad töötavad rühmas kolmel hommikupoolikul ja kahel päeval lõunast, on laste arengu toetamiseks ning tervikliku õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimiseks parim lahendus.

Direktori sõnul on lastega õues koos õpetaja ja abiõpetaja - alati kaks täiskasvanut.

Vaadeldud kuue rühma õppetegevustes oli tööl olnud teine abiõpetaja õppetegevuste juures, viiel juhul oli abiõpetaja kaasatud õppetegevustesse.

2.3. Päevakava

Nõuded päevakavale on esitatud määruses[28]. Õppeasutuses tuleb koostada päevakava, arvestades eelnimetatud määruse nõudeid, õppeasutuse lahtioleku aega ning laste ealisi ja individuaalseid arenguvajadusi. Lastehoiu päevakava kinnitab pidaja või juht, lasteaia päevakava kinnitab direktor[29].

[28] Vabariigi Valitsuse 26.06.2025. a määrus nr 47 „Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“, § 18 lg 2.
[29] Vabariigi Valitsuse 26.06.2025. a määrus nr 47 „Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“, § 18 lg 1.

Järelevalve alguses esitati direktori kinnitatud[30] lasteaia päevakavana iga rühma päevakava. Direktor selgitas, et ta ei ole seni ühtset lasteaia päevakava koostanud. Rühmade päevakavad koostab tervishoiutöötaja, see on traditsiooniliselt nii olnud. Rühmade päevakavad on erinevad, sest tegevused on erinevad ja erineva pikkusega. Samuti sõltub tegevuste aeg ka toitlustamisest. Kuigi lasteaias on oma köök, siis saavad rühmad toidu erinevatel aegadel.

Järelevalve alguses kehtinud rühmade päevakavade koostamisel ei olnud arvesse võetud määruses[31] sätestatud tingimusi puhkeajale, sh kuni kolmeaastasele lapsele peab olema tagatud kuni kaks tundi puhkeaega päevas valikuvõimalusega une ja muu vaikse tegevuse vahel ning 4–7aastasele lapsele üldjuhul kuni üks tund puhkeaega. HEV-lapsele peab võimaldama puhkeaja lapse tervisest ja arengulisest eripärast lähtudes[32].
Lasteaiarühmades oli puhkeaeg erineva pikkusega ja üldjuhul pikem, kui määrus seda ette näeb. 6–7aastaste rühmas oli puhkeaja pikkuseks 1,5 tundi, 1–3aastastel 2,5 tundi, ülejäänud rühmades 2 tundi. Puhkeajale järgnes aeg äratuseks ja karastuseks, mille pikkus oli 30 minutist kuni ühe tunnini. Seega oli nii puhkeajaks kui ärkamiseks planeeritud paljudes rühmades kokku kolm tundi, mis ei olnud kooskõlas määruses sätestatuga.

Järelevalves koostati uus lasteaia päevakava[33], mis on kooskõlas määruses puhkeajale sätestatud nõuetega.

Direktor selgitas, et osad lapsed magavad, aga on ka lapsi (umbes viis), kes magama ei jää, nendele on loodud võimalus lugeda raamatuid, mängida mängunurgas. Lapsevanemad esitavad soovi, et laps ei magaks, ning kooskõlastavad selle direktoriga.
Vestlusel osalenud õpetajad selgitasid, et lapsed peavad olema puhkeajal voodis, kui magama ei jää, siis lihtsalt pikutavad. Erivajadustega laste ja liitrühmas lähevad nooremad lapsed varem magama ja suuremad saavad veel mängida või joonistada. Õpetajate sõnul saab laps ise otsustada, kas soovib minna kohe magama või veel mängida.
Vestlusel osalenud abiõpetajate sõnul kestab puhkeaeg kuni kella 15ni, kõik lapsed ei maga, lihtsalt lamavad voodis, mõned lapsed lähevad vaikselt tegutsema, osad lapsed käivad huviringis lasteaiast väljaspool. Suuremad lapsed ei taha magada, siis võetakse nad voodist ja pakutakse erinevaid mänge, samuti tehakse mõne lapsega individuaalset tööd.

Vestlusel osalenud lapsevanemate sõnul on vanemad teadlikud, et laps ei pea puhkeajal magama.

Juhime tähelepanu, et puhkeajal ei pea lapsed olema voodis, kui nad mõistliku aja jooksul magama ei jää. Kui laps ei jää magama, siis tuleb talle pakkuda erinevaid vaikseid tegevusi.

Rühmade päevakavad olid avaldatud lasteaia veebilehel, nähtaval rühma stendidel ja ELIISis kättesaadavad.

2.4. Õppe- ja kasvatustegevuse dokumenteerimine

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on paindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel (edaspidi *dokumenteerimine*). Dokumenteerimise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitlus ning kokkuvõte eesmärkide saavutamisest, samuti õppimise protsess (kogemused, tegevused) ja laste kognitiivne potentsiaal (arutlusoskus,

[30] Direktori 10.09.2025 käskkiri nr 28.1-2/507, p 3.
[31] Vabariigi Valitsuse 26.06.2025. a määrus nr 47 „Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“, § 18 lg 2 p 3.
[32] Vabariigi Valitsuse 26.06.2025. a määrus nr 47 „Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded“, § 18 lg 2 p 4.
[33] Direktori 21.04.2026 käskkiri nr 28.1-2/255 „Narva Lasteaia Põngerjas päevakava kinnitamine“.

väljendatud seisukohad, teadmised).[34]
Õppekava[35] esitab, et kõik õppe- ja kasvatustöö kavandamise alusdokumendid kantakse sisse ELIISi.
Õppekava järgi peab ELIISis olema rühma päevakava, rühma ja spetsialistide õppe- ja kasvatustegevuse kuuplaan, õppe- ja kasvatustegevuse aastaplaan ja analüüs õppeaasta kohta, lapse kohanemisleht, lapse individuaalse arengu jälgimise kaart, lapse koolivalmiduse kaart, kõnearengu kaart, individuaalne lapse arengu kaart. Samuti sätestab õppekava[36], et kõik aruanded ja analüüsid kantakse sisse ELIIS keskkonda.
Järelevalves leidis tõendamist, et ELIISis olid ette nähtud dokumendid olemas.

ELIISi kaudu edastatakse lastevanematele kirju, täidetakse koolivalmiduskaarte, individuaalseid arenduskaarte, päeva, kuu ja aasta kokkuvõtteid.
Sissekandeid ELIISi teevad direktor, õppealajuhataja, õpetajad, esimesed abiõpetajad ja tugispetsialistid. Tervishoiutöötaja teeb sissekandeid seoses toitlustamisega.
ELIISi täitmist jälgib õppejuht.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuste dokumenteerimine oli nõuetekohane.

2.5. Eestikeelse õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

AHS[37] sätestab, et munitsipaallasteaias toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles.
Vestlustel kinnitasid direktor, õppejuht, õpetajad ja abiõpetajad, et lasteaia õppe- ja kasvatustegevus on eestikeelne. Seda teatakse õppe- ja kasvatustegevuse vaatluste, ELIISi tehtud sissekannete põhjal. Juhtkond selgitas, et lapsevanemad annavad tagasisidet ja nooremad lapsevanemad räägivad ka juba rohkem eesti keeles.
Õppejuhi sõnul vesteldakse rühmade meeskondadega, täpsustatakse omavahelist koostööd ja eesti keele kasutamist. Samuti jälgitakse tähelepanelikult laste keelelist arengut ja aktiivsust, mis näitab, kas eesti keelt kasutatakse järjepidevalt. Selline mitmetasandiline lähenemine annab juhtkonnale tervikliku ülevaate ja kindlustunde, et õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles.
Pidaja esindaja kinnitas, et ka pidaja on teinud lasteaedades õppe- ja kasvatustegevuse vaatlusi.
Direktori sõnul toimuvad personali koosolekud ja infotunnid, kõik lasteaia üritused eesti keeles.
Vestlusel osalenud õpetajad ja abiõpetajad kinnitasid, et kui lapsed on lähedal, siis räägivad kõik töötajad eesti keeles.

Lasteaial on eestikeelsele õppele ülemineku kava perioodiks 2024–2027. Kava hõlmab kolme õppeaastat: 2024/2025, 2025/2026 ja 2026/2027. Kavas nähakse ette ka eestikeelsele õppele ülemineku seire õppe- ja kasvatustegevuse jälgimisena. Kõigil kolmel õppeaastal on jälgimise eesmärk, hindamisalus, meetodid, dokumenteerimine ja koostöö täpselt ühesugused. Eesmärgiks on anda tagasisidet lapse arengust ülemineku konkreetse õppeaasta jooksul, tunda paremini last ja peret, ennetada raskusi ning kavandada edasist tegevust.

2024/2025. ja 2025/2026. õppeaastal on küsitud õpetajatelt ja lapsevanematelt tagasisidet eestikeelsele õppele ülemineku kohta.
2024/2025. õppeaasta üldanalüüsis on õpetajate vastuste põhjal välja toodud peamised väljakutsed ja vanemate vastuste põhjal tajutud raskused ning toetusvõimalused ning koondkokkuvõttes välja toodud tugevused ja arendamist vajavad valdkonnad. Tugevustena esitati nt mängulise metoodika kasutamist, lapsevanemate rahulolu ja üldist positiivset hoiakut eesti keele õppe suhtes. Arendamist vajavate valdkondadena on märgitud õppematerjalide kättesaadavus, tugi kõnepuudulikkuse ja vaikiva perioodi lastele, keelekeskkonna tugevdamine väljaspool lasteaeda, vanemate teadlikkuse suurendamine kakskeelse arengu eripäradest. Kirja

[34] AHRÕK, § 8 lg 3.
[35] Lasteaia õppekava, § 6 lg 1.
[36] Lasteaia õppekava, § 6 lg 3 p 2.
[37] AHS, § 8 lg 1.

on pandud ka soovitused edasiseks: metoodilise materjalipanga loomine, regulaarne sõnavara jagamine lapsevanematele, keelekümbluse mängu- ja laulutunnid, täiendavad toetustunnid väikeste rühmale, vanematele mõeldud teavitus- või nõustamistunnid.
2025/2026. õppeaasta üldanalüüs on tehtud teises vormis: eraldi ei ole välja toodud õpetajate ja lapsevanemate kaupa peamisi väljakutseid. 2025/2026. õppeaasta analüüsis on antud peamine hinnang eestikeelsele õppele ülemineku teisele aastale: suurenenud on metoodiline kindlus, rutiinid on välja kujunenud, lastel suurem valmisolek keelt kasutada. Peamised tugevused on esitatud õppekeskkonna ja metoodika, laste arengu, meeskonnatöö ja juhtkonna toe valdkondades. Nt mänguline õpe, visuaalne tugi, lastel suurem soov kasutada eesti keelt, mõistmisoskuse parenemine, kolleegide koostöö, kogemuste jagamist ja koolitusi ning riiklikku tuge.
Peamiste väljakutsetena on märgitud keelekeskkonna piiratus, lapsed kasutavad sõnu, mitte lauseid, aktiivne kõne areneb aeglasemalt kui arusaamine, metoodilise materjali nappus (keele ja kõne õppemängud, sõimerühma metoodika). Kolmandaks üleminekuaastaks on määratletud strateegilised arengusuunad: süsteemne materjalipank vanuserühmade kaupa, regulaarne info vanematele, väiksemad rühmad või abiõpetaja tugi, praktilised koolitused, keele ja liikumise lõimimise metoodika arendamine.

Ühe arenguvõimalusena on mitme õppeaasta analüüsis märgitud, et keelekeskkond väljaspool lasteaeda on piiratud ning vajalik oleks laiem eestikeelne keskkond linnas.
Vestlusel selgitas pidaja esindaja, et lasteaedadele korraldatakse üritusi Narva Laste Loomemajas, on laulu- ja spordiüritusi, lego üritus, AHAA keskuse etendus teadusenädalal. Need on eestikeelsed. Pidaja on loonud korra, et kui üks lasteaed korraldab koolituse, siis peab ta pakkuma ka teiste lasteaedade töötajatele võimalust sellest osa võtta, nii saab aasta jooksul rohkem erinevaid koolitusi pakkuda. Direktor kinnitas, et pidaja ja lasteaiad teevad tihedalt koostööd, et laiendada keelekeskkonda linnas. Samuti saadakse pidajalt nõu.

Lasteaias püütakse keelekeskkonda laiendada erinevate õppekäikude kaudu (raamatukogu külastused, muuseumitunnid) ja käesoleval õppeaastal korraldab iga rühm muinasjutu lavastuse. Lapsevanemad tegid samuti lavastuse „Tähed“ ja esitasid selle lastele.

Õppeaasta tegevuskavas on ühe tegevusena toodud välja riigikeele omandamist soodustava ja keelekümbluse põhimõtetel tugineva õpikeskkonna loomine. Õppejuht selgitas, et see tähendab eesti keele järjepidevat kasutamist igapäevastes tegevustes ja suhtluses; eakohase ja arusaadava keele kasutamist (lihtsustamine, kordamine, visuaalne tugi); keele õppimist mängu, liikumise ja lõimitud tegevuste kaudu; laste aktiivset kaasamist keele kasutamisse (küsimused, dialoogid, rollimängud); toetava ja turvalise keskkonna loomist, kus laps julgeb eesti keeles suhelda; vajadusel üleminekuperioodil toetavat kakskeelset lähenemist.

Järelevalves vaadeldi tegevusi kuues rühmas: „Liblikas“, „Mesilased“, „Seeneke“, „Kellukesed“, „Jänku“ ja „Kuuseke“. Õpetajatele andis tagasisidet kas direktor või õppejuht.
Vaadeldud õppetegevustes rääkisid õpetajad eesti keeles ja lapsed kasutasid frontaalses töös õpetajatele vastamisel peamiselt eesti keelt. Õpetajad tunnustasid lapsi, kuid alati ja järjepidevalt ei julgustanud koostama lauseid või vastama täislausega. Rohkem võiksid õpetajad pöörata tähelepanu kordamisele ja lihtlausete moodustamisele, mis toetab ka lapse oskust rääkida lausetega. Lihtsate lausete moodustamine annab lapsele suurema võimaluse ennast väljendada, selleks tööks sobivad lausemallid, nt „Mina olen …“ või „Mulle meeldib …“. Laste omavaheline vestlus oli venekeelne ja sageli pöördusid lapsed õpetajate poole vene keeles. Alati ei suunanud õpetajad neid omandatud sõnavara piires eesti keelt kasutama. Oli aru saada, et enamik lastest said õppetöös kasutatud sõnavarast aru, oskasid vastata ja reageerida vastavalt.
Mitmes rühmas viis abiõpetaja tegevusi läbi ühe grupi lastega Ühes rühmas oli võimalus vaadelda abiõpetaja tegevust eri vanuses laste grupiga. Lapsi julgustati tegevuses otsima ja

leidma kujundeid ning neid nimetama. Antud tegevuses vastasid lapsed samuti ainult ühe sõnaga ning abiõpetaja ei palunud kasutada täislauset. Abiõpetaja ja õpetaja peavad rühma tegevuste läbiviimisel järgima sarnaseid põhimõtteid ja reegleid, et lapsed saaksid täiskasvanuid jäljendada. Täiskasvanute eeskuju on väga oluline.

Õpetajatele juhtkonna poolt antud tagasiside oli napp, piirdudes eelkõige tegevuse eesmärgi ja selle saavutamise küsimisega. Eelkõige tagasisidestati lühidalt, kas tegevus oli õpetajal ette valmistatud, läbi mõeldud ja lastele huvipakkuv, kas lapsed said eestikeelsest õppest aru ja osalesid tegevuses vastavalt eale ning kas õpetaja loodud füüsiline ja vaimne keskkond toetas laste õppimist. Õpetajad tõid oma selgitustes välja lõimingut ja vajadust lasta lastel vastata või rääkida täislausetega.

Selgus, et direktor või õppealajuhataja annab põhjalikuma tagasiside hiljem. Tagasiside jaoks on lasteaias koostatud vaatlusleht, mida täidavad nii õpetaja kui juht.
Tagasiside koosneb kolmest valdkonnast, mis on käesoleva õppeaasta vaatluste fookuses: õpetaja ettevalmistus ja õpikeskkond; õppe- ja kasvatustegevuse korraldus; keelekasutus ja suhtlemine. Keelekasutuse ja suhtlemise juures peetakse tähtsaks sõnavara vastavust teemale ja laste eale, õpetaja keelekasutust, laste kõne aktiivsust ja sisulist kvaliteeti ja laste võimalusega õpitud sõnavara ja keelendeid kasutada.
Iga vaatluse järel täidetakse vaatlusleht, kuhu juht saab lisaks esitatud kriteeriumide viie palli skaalal hindamisele lisada soovitused ja kommentaarid kriteeriumide esinemise kohta. Õppejuht selgitas, et toimunud vaatlustest teeb ta õppeaasta lõpus kokkuvõtte.

Käesoleva õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuste vaatlused toimuvad graafiku alusel. Nt on nii oktoobris kui ka aprillis kuuteemaks koolieelikute ettevalmistus ja vaatlusrühmadeks kuus rühma, kus käivad koolieelikud. Maikuu teemaks on eesti keelekeskkond rühmades.
Vestlusel osalenud õpetajate sõnul käib õppejuht vähemalt kord õppeaastas vaatamas rühma õppetegevusi. Tagasiside antakse nii suuliselt kui kirjalikult. Õpetajate sõnul vaatab õppejuht õpetajate tööd, laste kaasamist, koostööd abiõpetajaga ja laste käitumist.

Vestlusel osalenud õpetajad tõid välja, et eesti õppekeelele üleminek oli eelmisel aastal väga raske, kuid nüüd on juba harjunud nii lapsed kui vanemad. Märgatakse, et kolleegid ja lapsed kasutavad juba rohkem eesti keelt, ka olmeolukordades. Lapsed õpetavad ka vanematele eestikeelseid sõnu ja väljendeid, mida nad lasteaias on õppinud, nt pungad puhkevad. Märgitakse positiivsena, et lapsed ei karda rääkida eesti keeles, ei karda vigu teha. Õpetajad hindavad, et laste keeleline areng on olnud märkimisväärne. Eelmisel kevadel lasteaia lõpetanud laste kohta on saadud koolist positiivset tagasisidet.

Vestlusel osalenud lapsevanematest hoolekogu liikmed tõid välja, et ka vanematega püüavad õpetajad rääkida eesti keeles. Rühmas räägitakse ainult eesti keeles ja lapsed on hakanud rohkem eesti keelt kasutama.

2.6. Ettepanekud direktorile

2.6.1. Jälgida, et dokumendi kinnitamise käskkirja juurde oleks alati lisatud kinnitatav dokument, et tagada õigusselgus.
2.6.2. Tagada dokumendi terviklikkus, lisades dokumendi juurde kõik dokumendi sisukorras nimetatud lisad.
2.6.3. Vaadata üle ja vajadusel uuendada õppekavas laste eeldatavad üldoskused ja arengutulemused valdkonniti, lähtudes AHRÕKist.
2.6.4. Vaadata üle rühmaõpetajate tööaeg ja koostöö abiõpetajatega, nii et õpetaja täidaks õppe- ja kasvatustegevuses juhtivat rolli.
2.6.5. Vaadata üle abiõpetajate tööülesanded ja -aeg, et mõlemad abiõpetajad täidaksid õpetajat abistavat rolli.

2.6.6. Suunata õpetajaid pöörama õppe- ja kasvatustegevuses tähelepanu laste eestikeelsele suhtlusele, nt täislausetega vastamine, kordamine ja kinnistamine.
2.6.7. Juhtida õpetajate ja abiõpetajate tähelepanu, et lapsed kasutaks õpitud sõnavara ulatuses oma soovide ja küsimuste esitamisel eesti keelt, korrates laste vene keeles öeldut eesti keeles ning paludes lastel seda korrata.

3. Lapse arengu hindamine ja toetamine

3.1. Arengu hindamine

Lapse arengu hindamine on osa õppe- ja kasvatusprotsessist ja sellest tulenevalt arvestatav osa õpetaja tööst[38]. Hindamine annab õpetajale informatsiooni, millist tuge laps vajab ning kuidas tema arengut toetada.

Lasteaia õppekavas peab olema kirjeldatud lapse arengu hindamise ja toetamise põhimõtted ja dokumenteerimine ning meetodid ja vahendid lapse arengu hindamiseks, jälgimiseks ja analüüsimiseks[39].
Lasteaia õppekava esitab lapse arengu hindamise eesmärgid ja põhimõtted[40] ning lapse arengu hindamise korralduse, sh vahendid ja dokumenteerimise[41].
Õppekava kohaselt korraldatakse lapse arengu hindamine koos teiste spetsialistidega ja vanemaid kaasates kaks korda aastas.
Vestlusel kinnitasid õpetajad ja juhtkonna liikmed, et lapse arengut hinnatakse kaks korda aastas. ELIISis olid hindamistabelid laste kohta täidetud.

Lasteaia õppekava kohaselt lapse arengu analüüsimisel ja hindamisel kasutab rühmaõpetaja vanuseastmete põhist lapse arengu hindamise tabelit. Tabelit täidetakse kaks korda aastas. Lapse arengu hindamise tabelid on ELIISis ja lapsevanemal on sellega soovi korral võimalik tutvuda arenguvestlusel.
Õppejuht selgitas, et iga last hinnatakse individuaalselt ja õpetajad teevad koostööd abiõpetajatega. Hindamistabelid täidetakse sügisel ja kevadel. Õppeaasta lõpus teeb iga rühmaõpetaja oma rühma kokkuvõtte ja nende põhjal toob õppejuht välja, mis osas vajavad lapsed arendamist ja millele on vaja tähelepanu pöörata. Eelmise õppeaasta kokkuvõttes on välja toodud, et just rääkimine ja jutustamine vajavad arendamist. Õppejuhi sõnul arutatakse õpetajatega, milliseid võtteid saavad õpetajad kasutada, et aktiveerida laste kõnet, kuidas kasutada liikumis- ja muusikaõpetajat, et toetada laste kõne arengut. Oluline on liikumis- ja muusikategevused lõimida rühmas toimuva õppetööga.

AHRÕKis[42] on sätestatud lapse arengu hindamise põhimõtted. Sealhulgas koostatakse lastehoius ja lasteaias vähemalt üks kord õppeaastas lapse arengust kirjalik kokkuvõte ning vajadusel viiakse lapse arengu toetamiseks vanemaga läbi arenguvestlus. Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi[43].

Lasteaia õppekava järgi viivad rühmaõpetajad vähemalt kord aastas lapse arengu hindamiseks ning toetamiseks läbi arenguvestluse lapsevanemaga. Arenguvestlused toimuvad kevaditi ja iga arenguvestluse kohta vormistatakse kokkuvõte, mis toob välja lapse tugevad ning toetust vajavad küljed, lapsevanemate ja rühmaõpetaja edasised tegevused lapse arengu toetamiseks.
Õppejuht selgitas, et eelmisel õppeaastal toimus 206 arenguvestlust ja vestlusele ei tulnud kolme lapse vanemad. Õpetajad esitavad õppejuhile arenguvestluste kokkuvõtte, kus toovad välja toimunud arenguvestluste arvu, arenguvestlustel ilmnenud raskused ja lühikese kokkuvõtte, milles vajatakse abi.

[38] AHS, § 12 lg 5; AHRÕK, § 23 lg 2.
[39] AHRÕK, § 2 lg 3 p 5.
[40] Lasteaia õppekava, § 18.
[41] Lasteaia õppekava, § 19.
[42] AHRÕK, § 23.
[43] AHRÕK, § 23 lg 7.

Iga arenguvestluse kohta vormistab rühmaõpetaja kokkuvõtte. Vestlusel osalenud õpetajad selgitasid, et arenguvestluse kokkuvõttesse ehk protokolli kirjutatakse lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed, kokkulepped, mida teeb õpetaja ja mida lapsevanemad. Üldjuhul on protokollid paberil ja vanematele tehakse sellest koopia.

Mõnes rühmas tehakse protokoll digitaalselt ja selle allkirjastavad õpetaja ja lapsevanem.

Vestlusel osalenud õpetajate sõnul tahavad vanemad tulla arenguvestlusele. Vestlus toimub vene keeles, aga protokoll vormistatakse eesti keeles.

Vestlusel osalenud lapsevanemad kinnitasid, et nad on saanud osaleda arenguvestlustel.

Järelevalves vaadeldi arenguvestluste protokolle kahes rühmas. Protokollid olid vormistatud, nagu õppekavas kirjeldatud.

3.2. Koolivalmiduskaart

AHSi[44] kohaselt koostatakse koolivalmiduskaart lasteaia õppekava alusel ning lasteaed kannab Eesti hariduse infosüsteemi alushariduse riikliku õppekava läbinud lapse koolivalmiduskaardi. Määrus[45] sätestab, et koolivalmiduskaardil tuleb kirjeldada lapse üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade arengutulemused.
Lasteaia õppekava[46] sätestab, et koolimineva lapse kohta koostatakse koolivalmiduse kaart hiljemalt 15. maiks ELIISis.

Järelevalves vaadeldi ELIISis olevaid eelmisel õppeaastal koostatud koolivalmiduskaarte. Koolivalmiduskaardid olid koostatud kõigi lasteaia lõpetanud laste kohta. Kaartidel oli kirjeldatud lapse üldoskuste ning seitsme õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna arengutulemused. Lastele, kes olid saanud tugispetsialisti teenuseid, oli kirjelduse lisanud ka tugispetsialist.
Õppejuht selgitas, et lisaks kuuele riiklikus õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnale on lasteaia õppekavas seitsmes valdkond robootika, mille tulemusi kirjeldatakse ka koolivalmiduskaardil.

Eraldi valdkonnana eesti keele oskust koolivalmiduskaardil ei kirjeldata. Lapse eesti keele oskus tuuakse välja keele ja kõne valdkonnas. Direktori sõnul kirjeldatakse eesti keele oskust kõikides valdkondades.

3.3. Tugiteenuste koordineerija

AHSi[47] kohaselt peab direktor määrama lapse arengu toetamiseks tugiteenuste koordineerija (edaspidi *TUKO*), kelle ülesanne on korraldada lasteaiasisest meeskonnatööd, mida on vaja õppe ja arengu toetamiseks, ning koordineerida lasteaiavälises võrgustikutöös osalemist. Direktori võib TUKOks määrata lasteaia pidaja. TUKO peab toetama ja juhendama õpetajaid lapse esmase toe kavandamisel, nõustama vanemaid ning tegema õpetajatele ja direktorile ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, lasteaias pakutavate lapse arengut toetavate meetmete rakendamiseks või lisauuringute tegemiseks ning põhikooli ülemineku toetamiseks.

Lasteaias täitis TUKO tööülesandeid õppejuht[48]. Eraldi ametijuhendit TUKOle koostatud ei ole. TUKO määramise käskkirjas on esitatud lühidalt TUKO tööülesanded, mis seisnevad lasteaiasisese meeskonnatöö korraldamises ja lasteaiavälises võrgustikutöös osalemises.
TUKO ülesanded on esitatud ka lasteaia „Erivajadusega lapse märkamise ja toetamise

[44] AHS, § 7 lg 6.
[45] AHRÕK, § 23 lg 7.
[46] Lasteaia õppekava, § 19 lg 6 p 1.
[47] AHS, § 12 lg-d 3 ja 4.
[48] Direktori 04.03.2026 käskkiri nr 28.1-2/168 „Tugiteenuste koordineerija määramine“.

korras“[49], mis on avaldatud lasteaia veebilehel, ning ELIISis on kättesaadav TUKO ja tugispetsialistide töökorralduse kord.
Õppejuhi sõnul koordineerib ta TUKOna lasteaiasisest tööd, kaardistab laste vajadusi, vaatab, et uuringud oleks lastega läbi viidud, teeb vajadusel vestlusi lapsevanematega. Väljaspool lasteaeda teeb ta koostööd Rajaleidja spetsialistide ja koolide esindajatega.

3.4. Lapse erivajaduse toetamine

AHSi[50] kohaselt lähtub lasteaed õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest, mille kohaselt osaleb laps õppe- ja kasvatustegevuses suurema osa ajast koos kõigi teiste lastega ja oma õpetaja juhendamisel. Lapse individuaalsest vajadusest lähtudes korraldatakse lapsele õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös võimetekohane õpe ja vajalik tugi.
Tugiteenuste tagamiseks loob võimalused lasteaia pidaja ja teenuse osutamist korraldab direktor[51].
Vajaduse korral tagatakse lapsele lasteaias põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (edaspidi *PGS*) § 37 lõike 3 alusel kehtestatud tugispetsialistide teenuse kirjeldusele ja teenuse rakendamise korrale vastav eripedagoogi, logopeedi või muu tugispetsialisti teenus[52].

Lasteaias töötas logopeed (0,2 ametikohta) ja kolm logopeedi abi (kõik 1,0 ametikohaga). Tugispetsialistide vestlusel selgitati, et logopeedi teenust vajab lasteaias 80 last.
Logopeedi kvalifikatsiooninõuded on erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või logopeedi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele[53]. Logopeedi kvalifikatsioon oli järelevalve ajal nõuetekohane.
Juhime tähelepanu, et hiljemalt 01.08.2026 on logopeedil vajalik omada C1-keeletaset.[54] Sellest tulenevalt praegu lasteaias töötav logopeed ei saa logopeedina töötamist jätkata, kui ta ei omanda C1-keeletaset.

Logopeedi abid olid erialase ettevalmistusega, kuid neil puudus vajalik B2-keeletase, mistõttu neil ei ole logopeedi kvalifikatsiooni.
Pidaja esindaja selgitas vestlusel, et on otsitud tugiteenuste sisseostmise võimalust, on pöördutud Logopeedide Ühingu, Eripedagoogide Liidu ja Tervisekeskuse poole, et nende kaudu saada spetsialiste. Narva linnas ei ole piisavalt spetsialiste ning ei saada tagada teenuseid ettenähtud mahus. Seepärast kasutatakse lahendusena väikese koormusega töötavaid kvalifikatsiooniga tugispetsialiste ja nende juhtimisel töötavaid tugispetsialistide abisid. Abidel on erialane ettevalmistus, aga ei ole B2-tasemel keeleoskust.

Logopeed selgitas vestlusel, et ta töötab lasteaias igal nädalal, tavaliselt kolmel päeval ja tema tööülesanneteks on diagnostika ja uuringute tegemine, eelkõige erirühmade lastel. Laste kõne arengu tööd ta ei tee, seda teevad logopeedi abid.
Logopeedi abid teevad tööd lastega. Igal abil on kindlad lapsed, kellega ta töötab. Logopeedi abid täidavad lapse arengukaarte, kõnekaarti, koolivalmiduskaarti, koostavad aastaplaane ja tegevuste kavu.
ELIISis vaadeldud erinevatel laste kohta koostatud arengukaartidel, sealhulgas individuaalse arengu jälgimise kaartidel, olid täitjateks märgitud logopeedi abid. Logopeedi tehtud sissekandeid vaatlusel ei tuvastatud.

[49] Direktori 05.03.2026 käskkiri nr 28.1-2/169.
[50] AHS, § 12 lg 1.
[51] AHS, § 12 lg 2.
[52] AHS, § 12 lg 6.
[53] PGS, § 74[1] lg 10.
[54] Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ja füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded.“, § 10 lg 9.

Lasteaias saab logopeedi teenust osutada vaid vene kodukeelega lastele. Lasteaias on EHISe andmetel mõned eesti kodukeelega lapsed. Direktori sõnul on selliseid lapsi lasteaias üks või kaks ja ei ole võimalik eesti kodukeelega lastele tagada tugiteenuseid.

Alates 01.08.2026 on logopeedi keelenõudeks C1-tase[55]. Kuna lasteaedades on õppekeeleks eesti keel, peab logopeed suutma töötada ka eesti keeles. Samuti ei saa jätkata töösuhteid logopeedi abidega, kellel puudub eesti keele oskuse B2-tase. Otseselt ei sätesta keeleseadus ja selle alusel antud määrus[56] selliseid isikuid nagu logopeedi abid, kuid neile saab rakendada määruse sätet[57], mille kohaselt määruses nimetamata kohalike omavalitsuste ametiasutuste hallatavate asutuste keskeri- või kõrgharidust nõudvatel töökohtadel töötavad spetsialistid peavad olema omandanud eesti keele oskuse vähemalt B2-tasemel.

Ärakuulamisel ei nõustunud pidaja eeltoodud seisukohaga, et logopeedi abidel peaks olema B2-keeletase. Põhjenduseks toodi, et logopeedi abi ei osuta iseseisvalt logopeedi teenust, vaid tegutseb kvalifikatsiooniga logopeediga paaris ning täidab assistendina rutiinülesandeid. Samuti tõi pidaja välja, et tuleks arvestada lasteaia tegelikku töökorraldust ja keelekeskkonda - teenuseid osutatakse mitte-eesti emakeelega lastele.

Selgitame, et alates 01.09.2024 on lasteaedades õppekeeleks eesti keel. Logopeedi ülesannete hulka kuuluvad muuhulgas laste kommunikatsioonivõime hindamine, suulise ja kirjaliku kõne arengu toetamine. See tähendab, et lisaks lapse kodukeelele tuleb last toetada ka eesti keele omandamisel, sest õppetöö toimub eesti keeles. Logopeed lasteaia tugispetsialistina peab tegema koostööd õpetajate, abiõpetajate ja teiste tugispetsialistidega ning nõustama neid[58]. Eestikeelse õppe puhul ei pea õpetajate ja abiõpetajate vene keele oskust olema sellisel tasemel, et koostöö ning nõustamine oleks vene keeles võimalik. Nagu eelpool märgitud, siis logopeedil peab alates 01.08.2026 olema kõrgtasemel eesti keele oskus. On mõeldamatu, et sellises olukorras töötavad lasteaias töötajad, kellel ei ole kesktasemel eesti keele oskust.
Kui lasteaias vajab logopeedi teenuseid u 80 last, siis 0,2 ametikohaga töötav logopeed ei saa oma tööaja sees tegelda igapäevaselt koos logopeedi abiga paaris, nagu selgitab pidaja. 80 lapse logopeediline teenindamine ei ole võimalik 0,2 ametikoha juures. Antud juhul viivad igapäevaseid teenuseid ikkagi läbi logopeedi abid ning täidavad logopeedi ülesandeid, sest 0,2 ametikohaga töötav logopeed ei suuda kõigile teenust vajavale 80 lapsele seda osutada. See tähendab, et logopeedi teenust osutavad logopeedi abid on lasteaia õppe- ja kasvatustegevusega väga tihedalt seotud. Kui õppe- ja kasvatustegevus on eestikeelne, siis ilma eesti keele oskuseta ei ole logopeedi abid suutelised vajalikul määral lapsi toetama.

Juhime tähelepanu, et õigusaktid ei näe ette tugiteenuste osutajatena tugispetsialistide abisid. Seepärast pole nende kvalifikatsiooni ja keeleoskuse kohta esitatud nõudeid. Mõistame, et eestikeelsele õppele üleminekul on Narvas tekkinud raskused eesti keele oskusega spetsialistide leidmisel. Seepärast on mõistetav mõnda aega vajaliku eesti keele oskuseta spetsialistide kasutamine, aga seda ei saa teha lõputult, sest ainult laste vene keele arengut toetades ei tagata laste arengut ja võimetekohast eesti keeles õppimist.
Oluline on ka, et lasteaia kogu keelekeskkond toetaks eesti keele omandamist. See tähendab ka töötajate eestikeelset professionaalset keelekasutust ja pole võimalik, et üks osa lastega töötavatest töötajatest ei oska eesti keelt vähemalt kesktasemel. Pidaja ja lasteaia juhtkond peavad tegema kõik, et olemasolevad erialase ettevalmistusega töötavad logopeedi või

[55] Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja, füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 10 lg 9.
[56] Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja, füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“.
[57] Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja, füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 8 lg 17.
[58] Haridus- ja teadusministri 21.08.2018.a määrus nr 4 “Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“, § 2 lg 2.

eripedagoogi abid omandaksid eesti keele vajalikul tasemel. Selleks aitab kaasa ka lasteaia keelekeskkond, kus omavahel tööalaselt suheldakse eesti keeles ning kus õppe- ja kasvatustegevuse arutelud ja analüüsid on eestikeelsed. Just sellest aspektist lähtudes on vajalik tööle värvata eesti keele oskusega spetsialiste ja motiveerida olemasolevate erialase ettevalmistusega töötajate eesti keele omandamist.

Eeltoodust lähtudes ei saa lasteaias lugeda logopeedi teenust tagatuks.

Lasteaias täidab eripedagoogi ülesandeid direktor. Direktor selgitas, et eripedagoogi ülesandeid täidab ta oma põhiülesannete hulgas viis tundi nädalas ja vastav korraldus on sätestatud pidaja käskkirjaga[59].
Eripedagoogi kvalifikatsiooninõuded on erialane magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon või eripedagoogi kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele[60]. Direktoril on eripedagoogina nõuetekohane kvalifikatsioon.

Lasteaias saab eripedagoogi teenust 38 last. Lisaks väikese koormusega eripedagoogile töötab lasteaias eripedagoogi abi (1,0 ametikohta), kellel on erialane ettevalmistus, kuid puudub eesti keele oskus B2-tasemel. Eripedagoogi teenus on tihedalt seotud õppetööga. Eripedagoogi ülesandeks on õppija arengu- ja õpioskuste taseme kindlaks tegemine ja tema arengut mõjutavate tegurite ning arengu- ja õpivajaduste väljaselgitamine[61]. Kuna lasteaia õppekeeleks on eesti keel, on eripedagoogil vajalik osata eesti keelt.

Vaadeldud laste individuaalse arengu jälgimise kaartidel ei olnud eripedagoog või eripedagoogi abi teinud sissekandeid eripedagoogilise teenuse kohta. Seega ei ole tõendatud eripedagoogi teenuse osutamiseks vajalike hindamiste ja arengu- ning õpivajaduste kindlakstegemine.

Eripedagoogi teenust ei saa lugeda tagatuks.

Märgime, et on positiivne, et on püütud leida lahendusi, kuidas lastele vajalikke teenuseid rakendada ja kasutada olemasolevaid spetsialiste, kuid vähemalt B2-tasemel keeleoskuseta isikute kasutamine ei ole võimalik pikemalt, sest nii ei tagata lastele vajalikku tuge eestikeelse õppe puhul ning nende isikute osalemine lasteaia õppe- ja kasvatustegevuses on vajaliku keeleoskuseta raske.

Lasteaias ei ole tagatud psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenused. Pidaja sõnul ei ole lasteaia juht taotlenud psühholoogi või sotsiaalpedagoogi ametikoha loomist. Psühholoog on vaid ühes Narva linna lasteaias.
Õppejuhi ja TUKO sõnul on lasteaias lapsi, kes vajaksid psühholoogi teenust, nt autismispektri häirega lapsed. Õppejuhil on psühholoogi kvalifikatsioon ja vajadusel on ta nõustanud lapsevanemaid ja õpetajaid.
Direktor avaldas arvamust, et sotsiaalpedagoogi teenuse järele praegu vajadus puudub, aga nad saavad pöörduda vajadusel Rajaleidja spetsialisti poole.

Lasteaias on hulk HEV-lapsi, kelle puhul võib olla vajadus psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenuse järele. Samuti võib tekkida igal lapsel vajadus nimetatud teenuste järele. Lasteaia juhtkond peaks regulaarselt hindama tugispetsialistide vajadust ja koostöös pidajaga leidma võimalusi ka psühholoogi ja sotsiaalpedagoogi teenuse rakendamiseks.

---

[59] Narva Linnavalitsuse kulutuuriosakonna juhataja 16.09.2025 käskkiri nr 9.2-6/139-9625 „Pedagoogilise töö lubamine“.
[60] PGS, § 74[1] lg 7.
[61] Haridus- ja teadusministri 21.02.2018. a määrus nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“, § 2 lg 3 p 1.

Lapsevanemate vestlusel toodi välja, et vajadusel saavad vanemad pöörduda Rajaleidja psühholoogi ja ka vaimse tervise kabineti õe poole. Vestlusel osalenud lapsevanematest üks vanem oli rahul tema lapsele pakutavate tugiteenustega.

3.5. Ettepanekud direktorile ja pidajale

3.5.1. Hinnata lasteaias psühholoogi teenuse vajadust ja vajadusel leida võimalusi, kuidas osutada nii laste kui õpetajate toetamiseks psühholoogi teenust lasteaias kohapeal.

3.5.2. Hinnata lasteaias sotsiaalpedagoogi teenuse vajadust ja vajadusel leida võimalusi, kuidas osutada nii laste kui õpetajate toetamiseks sotsiaalpedagoogi teenust.

3.6. Ettekirjutused pidajale

3.6.1. Tagada kvalifikatsioonile vastava logopeedi teenuse osutamine, lähtudes alusharidusseaduse § 12 lõikest 6 ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 3 ja § 74[1] lõikest 10. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.

Ärakuulamisel selgitas pidaja, et lasteaed on juba välja kuulutanud konkursi logopeedi ametikohale. Pidaja tõi välja, et tugiteenuste vajalikus mahus korraldamine on olnud viimaste aastate üks raskemaid ülesandeid kvalifikatsiooninõuetele vastavate tugispetsialistide puudumise tõttu. Kultuuriosakonna haridusteenistus on koos koolide ja lasteaedadega otsinud tugiteenuste korraldamiseks erinevaid lahendusi: asutused ei piirdunud üksnes avalike konkursside korraldamisega, vaid koos tegeleti sihtotsingutega ja tehti koostööettepanekuid tugiteenuste valdkonnas tegutsevate organisatsioonidele (nt koostööüleskutsega Rajaleidja poole). Võimalikke lahendusi on otsitud koostöös Narva kolledžiga, samuti koostöös Ida-Virumaa Omavalitsuste Liiduga. On otsitud ka tugiteenuste sisseostmise võimalusi: kirjad selle sooviga saadeti 2025. aasta juunis– juulis erialaliitudele ja erinevatele MTÜdele, mis pakuvad tugispetsialistide teenuseid. Positiivseid vastuseid ei saadud. Fontese PMPi juhendamisel 2025 suvel läbiviidud värbamiskampaania ei toonud samuti Narva uusi tugispetsialiste.

Tunnustame lasteaia pidajat tugispetsialistide teenuse rakendamiseks tehtud pingutuste eest. Pidaja ülesanne on abistada haridusasutusi töötajate leidmisel[62]. Kõigile logopeedi teenust vajavatele lastele on vajalik kindlustada logopeedi teenus sellises kvaliteedis, mis toetaks parimal määral lapsi eestikeelses õppes ja eesti keele omandamisel.

3.6.2. Tagada kvalifikatsioonile vastava eripedagoogi teenuse osutamine, lähtudes alusharidusseaduse § 12 lõikest 6 ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lõikest 3 ja § 74[1] lõikest 7. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.

Ärakuulamisel ei nõustunud pidaja ettekirjutusega. Pidaja selgitas, et lasteaias täidab eripedagoogi ülesandeid direktor, kellel on eripedagoogina nõuetekohane kvalifikatsioon. Direktor osutab eripedagoogi teenust viis tundi nädalas oma põhiülesannete hulgas ning vastav töökorraldus on kinnitatud pidaja käskkirjaga. Seega on pidaja hinnangul kvalifikatsiooninõuetele vastava eripedagoogi teenus lasteaias olemas ja korraldatud.
Pidaja märkis, et asjaolu, et individuaalse arengu jälgimise kaartidel puudusid sissekanded eripedagoogilise teenuse kohta, võib viidata dokumenteerimise puudustele, kuid ei tõenda, et teenust ei oleks lastele tegelikult osutatud.

Selgitame, et kui laste arengudokumentides ei ole eripedagoogi hinnanguid ja hindamise tulemusi esitatud, ei ole tegemist mitte üksnes dokumentide täitmise puudustega, vaid ka eripedagoogi töö kohta tõendite puudumisega. Kui arengudokumentides ei ole hinnanguid ja

[62] Eesti Vabariigi haridusseadus, § 7 lg 2 p 5.

hindamiste tulemusi, ei saa ka väita, et vastavad tegevused on toimunud. Määrus[63] sätestab, et tugispetsialistide poolt õppijale läbi viidud hindamiste, testimiste ja uuringute järeldused vajalike sekkumiste kohta, spetsialistide antud soovitused, rakendatud teenused ja meetmed ning hinnnag nende tulemuslikkusele kantakse ajalises järjekorras õppija individuaalse arengu jälgimise kaardile. Antud juhul ei sisaldanud laste arengdokumendid eripedagoogi sisseakandeid. Järelevalves ei esitatud ka tõendeid, et hindamiste tulemused ja hinnangud on esitatud mujal dokumentides. Kvalifikatsiooniga eripedagoogi ülesanneteks on õppija arengu- ja õpioskuste taseme kindlaks tegemine ja tema arengut mõjutavate tegurite ning arengu- ja õpivajaduste väljaselgitamine, vanemate toetamine ning õpetajate juhendamine ja nõustamine õppija õppe planeerimisel ja läbiviimisel; alarühma, õpiabirühma- või individuaaltundide ettevalmistamine ja läbiviimine õppeasutuses[64].
Kvalifikatsiooni ja väga väikese koormusega (5 t nädalas) töötavale eripedagoogile lisaks töötas lasteaias eripedagoogi abi, kellel puudus B2-keeletase. Sarnaselt logopeedi abidele, nagu kirjeldasime käesoleva õiendi punktis 3.4, peab eripedagoogi abistav töötaja oskama eesti keelt vähemalt B2-tasemel, et toetada lapsi ja õpetajaid, abiõpetajaid eestikeelses õppes. Eripedagoog peab abaivajadustega lastele leidma sobilikud õppematerjalid (õppemängud, õppevahendid), juhendama õpetajaid nende kasutamisel Kui õpe on eestikeelne, siis peavad õppematerjalid toetama laste eestikeelset õppimist. Ka õpetajad peavad saama eripedagoogilt nõustamist, mis eestikeelse õppe puhul peab olema võimalik ka eesti keeles. Lasteaias rakendatav eripedagoogi teenus praeguse korralduse juures ei ole piisav ega sellise kvaliteediga, mis tagaks laste arengu ja õpitulemuste saavutamise.

4. Õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajad

4.1. Õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kvalifikatsioon

Õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajad on rühmaõpetaja, muusikaõpetaja ja liikumisõpetaja (edaspidi koos *õpetaja*), direktor, õppejuht, abiõpetaja ja tugispetsialistid[65]. Õppe- ja kasvatustegevust viivad lasteaias läbi õpetajad ja abiõpetajad, kelle põhiülesanne on toetada iga lapse arengut ja alushariduse omandamist[66].

Järelevalves kontrolliti õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate kvalifikatsiooni vastavust seaduses[67] toodud nõuetele ning võrreldi EHISesse[68] kantud andmeid ja õppeasutuses kohapeal olevaid kvalifikatsiooni tõendavaid dokumente.

Õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajaid, kelle kvalifikatsioonile on kehtestatud nõuded, oli EHISe andmetel lasteaias 44: direktor, õppejuht, logopeed, liikumisõpetaja, muusikaõpetaja, 13 rühmaõpetajat, 26 abiõpetajat.

Lasteaia õpetaja kvalifikatsiooninõuded[69] on kõrgharidus ja õpetajakutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele või kõrgharidus, pedagoogilised kompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

Lasteaia abiõpetaja kvalifikatsiooninõuded[70] on vähemalt keskharidus ja lapsehoidja kutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele või vähemalt

[63] Haridus- ja teadusministri 21.02.2018. a määrus nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“, § 4 lg 1.
[64] Haridus- ja teadusministri 21.02.2018. a määrus nr 4 „Tugispetsialistide teenuse kirjeldus ja teenuse rakendamise kord“, § 2 lg 3 p 1.
[65] AHS, § 27 lg 1.
[66] AHS, § 28.
[67] AHS, § 29.
[68] EHIS, 13.04.2026.
[69] AHS, § 29 lg 3.
[70] AHS, § 29 lg 5.

keskharidus ja pedagoogilised kompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

Seadusest[71] tulenevalt peab lasteaia pidaja tagama, et lasteaia töötajate üldarv ja kvalifikatsiooninõuetele vastavate töötajate arv on nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtudes piisav AHRÕKis määratud õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmiseks ning lapse eeldatavate üldoskuste ja arengutulemuste saavutamiseks.

Lasteaia 44st õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajast vastab kvalifikatsiooninõuetele 30 (68%) töötaja kvalifikatsioon. Seega kvalifikatsiooninõuetele vastavate töötajate arv nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust lähtudes ei ole piisav õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmiseks ning lapse eeldatavate üldoskuste ja arengutulemuste saavutamiseks.

13 rühmaõpetajast on nõuetekohase kvalifikatsiooniga 12 (92%). Ühel rühmaõpetajal puudub kõrgharidus ning õpetaja kutse.
26 abiõpetajast on nõuetekohase kvalifikatsiooniga 13 (50%). Kõigi kvalifikatsioonita 13 abiõpetaja keeleoskus ei vasta B2-keeletasemele. Abiõpetaja keelenõudeks[72] on B2, mis tuleb vastavusse viia 1. augustiks 2026.
Kahe abiõpetajaga, kellega ei oleks saanud üldse töölepingut sõlmida, on sõlmitud tähtajatud töölepingud. Abiõpetajatel ei ole eesti keele taseme kohta tõendeid ja Keeleamet on teinud neile ettekirjutuse. Määruse[73] kohaselt kohaldub rakendussättes olev keelenõude edasilükkamine kuni 01.08.2026 vaid neile, kellel on vähemalt A2-tasemel eesti keele oskus.

Direktor selgitas, et B2-taseme eksamile on minemas kolm abiõpetajat. Ülejäänud abiõpetajatega tuleb tõenäoliselt töölepingud lõpetada. Töötajaid on suunatud keelekoolitustele, kolmandat aastat toimuvad keelekohvikud, mida varem juhtis õppejuht, aga nüüd proovivad juhtida ka õpetajad. Paljudel on ka keelesõbrad.
Direktori sõnul on neil lootus saada uueks õppeaastaks nõuetekohase kvalifikatsiooniga abiõpetajad.

4.2. Avalike konkursside korraldamine

Direktor korraldab õpetajate, tugispetsialistide ja õppejuhi ametikohtade täitmiseks avaliku konkursi. Konkursi korra ja tingimused koostab ja kinnitab direktor, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse.[74]
Järelevalves esitati direktori kinnitatud kord[75]. Hoolekogu[76] on andnud korrale oma arvamuse.
Direktor selgitas, et jaanuaris otsustati eelmist, 2020. aastal kehtestatud korda muuta, et värbamisprotsessi uuendada. Uues korras on suurem paindlikkus konkursikuulutuste avaldamise kohtade ja aja ning konkursivoorude arvu osas.

Korra kohaselt on konkursikomisjon vähemalt kolmeliikmeline. Pole täpsemalt määratletud, kes või kelle esindajad komisjoni kuuluvad.
Direktor selgitas, et tavaliselt on konkursikomisjonis direktor, õppejuht, ametiühingu ja hoolekogu esindaja. Konkursikomisjoni määrab direktor käskkirjaga.

Korra kohaselt võib konkurss koosneda nii ühest kui ka mitmest voorust. Voorude arvu otsustab

[71] AHS, § 27 lg 2.
[72] Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“, § 10 lg 7[1].
[73] Vabariigi Valitsuse 20.06.2011. a määrus nr 84 „Ametniku, töötaja ning füüsilisest isikust ettevõtja eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded“.
[74] AHS, § 27 lg 3.
[75] Direktori 09.03.2026 käskkiri nr 28.1-2/178 „Narva Lasteaia Põngerjas õpetajate, õppejuhi ning tugispetsialistide vaba ametikoha täitmiseks korraldatava avaliku konkursi läbiviimise tingimused ja kord“.
[76] Hoolekogu 04.03.2026 koosoleku protokoll nr 4.

komisjon esimesel koosolekul.
Direktori sõnul on dokumendivoor, vestlusvoor, aga voorudeks võib olla ka proovitöö ja testimisvoor.

4.3. Õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate koostöö ja täienduskoolitus

Õpetaja ja abiõpetaja arendavad järjepidevalt oma kutseoskusi. Lasteaia pidaja loob võimalused õpetajate ja abiõpetajate kutseoskuste arendamiseks ja eripedagoogiliste kompetentside omandamiseks käesoleva paragrahvi lõikes 1 ja käesoleva seaduse § 12 lõikes 1 sätestatud eesmärkide täitmiseks.[77]
Perioodil 2021–2026 on pikemaajalistel (rohkem kui 20 tundi) eesti keele õpetamisega seotud koolitustel osalenud kümme rühmaõpetajat ja neli abiõpetajat. Pikemaajalised koolitused on nt keelekümbluse ABC, eesti keele teise keelena õpetamine lastaias, LAK-õppe põhimõtted lasteaiaõpetajale, eestikeelne õpetaja vene õppekeelega rühmas, eesti keele õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas.
8 rühmaõpetajat on läbinud 10tunnise koolituse lastevanematega koostööst eestikeelsele õppele ülemineku perioodil ja 7 rühmaõpetajat on läbinud 2024 LAK-õppe põhimõtete 14tunnise koolituse. Suur osa eesti keele õpetamisega seotud koolitustest ongi toimunud vahemikus 2024–2026.
Käesoleva õppeaasta tegevuskavas on õppeaasta prioriteediks keeleõppe süvendamine ja kvaliteetse keelekeskkonna arendamine kõigis vanuserühmades ja eesmärgiks toetada laste eesti keele oskuse arengut süsteemse keelekeskkonna loomise ja õpetajate metoodilise arengu kaudu.
Direktor selgitas, et järjekordne LAK-õppe koolitus tuleb aprillis ja osaleb neli õpetajat. Osad õpetajad on osalenud lapse mitmekeelse hariduse toetamise koolitusel. Direktori arvates on personal läbinud piisavalt koolitusi eestikeelse õppe toetamiseks.
Õppejuht selgitas, et LAK-õppe koolitustel omandatu jõuab ka igapäevatöösse, aga sellega peab veel tegelema. Märtsis metoodilisel kohtumisel arutati, kuidas saaks õpitut rohkem kasutada.

Õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate professionaalseks arenguks kasutatakse lasteaias erinevaid tegevusi. Toimuvad arenguvestlused töötajatega, veebruaris olid avatud tunnid rühmades ja käidi vaatamas kolleegide tööd, osaletakse projektides. Mitmed õpetajad õpivad magistri- või mikrokraadi õppes.
Mentoreid ei ole seni lasteaias rakendatud. Direktori sõnul puuduvad kollektiivis praegu vastavad inimesed, kellel oleks peale oskuste ka kõrgtasemel eesti keele oskus.

Arenguvestlused toimuvad õppeaasta lõpus õppejuhiga. Enne vestlust täidavad õpetajad ankeedi, mille esitavad õppejuhile. Vestlusel arutatakse, millised on raskused, arenguvajadused ja sõnastatakse järgmise perioodi eesmärk.
Õpetajatega toimunud arenguvestlustest teeb õppejuht kokkuvõtte. 2025 alguses toimunud arenguvestluste kokkuvõttes on märgitud metoodiliste saavutuste hulgas lasteaia avatud õppetegevused. 2025 kokkuvõttes on kõige olulisemaks arendamist vajavaks valdkonnaks/kompetentsiks märgitud LAK-õpe ning keel ja kõne.
Eelmise õppeaasta arenguvestluste kohta tehtud kokkuvõttes on välja toodud ettepanekud, mida tehti. Üheks ettepanekuks oli korraldada regulaarselt meeskonna koosolekuid, kus saab arutada õpetamise metoodikaid, laste arengut. Oodatakse koostööd õpetajate vahel, et jagada paremaid praktikaid ja ideid.
Õppejuht selgitas, et sellest tulenevalt on toimunud kord kvartalis metoodilised kohtumised, kus osalevad õpetajad ja võimalusel abiõpetajad. On alustatud metoodilise panga loomisega ELIISi. Kolleegi tegevuse vaatlus aitab tundma õppida teiste kogemusi, näha häid praktikaid ja saada ideid.

[77] AHS, § 28 lg 2.

Lasteaias on kasutatud Eesti Keele Instituudi keelenõustajate nõustamist kord aastas 16 tundi. Koostööd tehakse ka HTMi strateegilise nõustajaga, kes eelkõige kohtub juhtkonnaga kolm–neli korda aastas, aitab üleminekukava koostamisel, lapsevanemate küsitluste planeerimisel, koolituste osas. Direktori ja vestlusel osalenud õpetajate sõnul osales nõustaja sel õppeaastal ka rühma tegevuste vaatlusel.

4.4. Ettekirjutus pidajale

Tagada kvalifikatsiooninõuetele vastavate õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajate piisavus lähtuvalt nende läbiviidava õppe- ja kasvatustegevuse mahust vastavalt alusharidusseaduse § 27 lõikele 2. Täitmise tähtaeg: 01.09.2026.